

Г. П. КЛІМОВА,

доктор філософських наук, професор, провідний науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У статті розкриваються сутність і співвідношення понять «безпека», «економічна безпека», «національна безпека». Розглянуто особливості різних теоретико-методологічних підходів до аналізу понять «економічна безпека». Проаналізовано місце і роль економічної безпеки в системі національної безпеки сучасної України. Розглянуто показники економічної безпеки. Розкрито механізм забезпечення економічної безпеки.

Ключові слова: безпека, економічна безпека, національна безпека, показники економічної безпеки, механізм забезпечення економічної безпеки.

Постановка проблеми. В умовах системної кризи національної економіки проблема економічної безпеки України набуває особливого значення і гостроти. Економічна безпека є найбільш важливим складовим елементом структури національної безпеки країни. Вона стає фундаментом, який здебільшого зумовлює як саму сутність держави як суб'єкта світових господарських взаємостосунків, який спроможний забезпечити життєдіяльність власного населення, так і перспективи його існування і розвитку. Не маючи її забезпечення, практично неможливо вирішити жодне завдання, яке стоїть перед українським суспільством, ані в міжнародному, ані у внутрішньодержавному плані. Будучи основою життєдіяльності суспільства, економічна безпека обумовлює його соціально-політичну і національно-етнічну стійкість. Вона є гарантією незалежності країни, зумовлює можливість проведення самостійної економічної політики і створює умови для стабільності і досягнення успіхів в умовах глобалізації світового господарства.

Мета даної роботи – теоретико-методологічний аналіз економічної безпеки України. Для досягнення цієї мети необхідно вирішити взаємопов'язані **завдання**: проаналізувати різні інтерпретації поняття «економічна безпека» на підставі його соціально-філософського аналізу, виявити основні напрями забезпечення економічної безпеки суспільства.

Об'єктом дослідження є економічна безпека. **Предметом** даного дослідження виступає дослідження сутності і системи економічної безпеки сучасної України.

Аналіз останніх досліджень. У сучасній науковій літературі проблеми економічної безпеки як скла-

дової національної безпеки є одними з найбільш важливих і активно обговорюваних (З.О. Адамова, Б. Ф. Байда, І. Б. Галюк, В. Ю. Єдинак, А. Д. Калько, Ю. М. Кушнірчук, В. П. Приходько, В. С. Сідак, Л. С. Шевченко, О. Г. Якименко та ін.). При цьому більшість публікацій останнього часу присвячено аналізу особливостей економічної безпеки, узагальненню її загроз, методики її оцінки, підвищенню дієвості механізмів її забезпечення та державного регулювання в цій сфері, можливості адаптації до умов України передового світового досвіду. У той же час проблеми економічної безпеки залишаються одними з найбільш дискусійних, оскільки наукові підходи до їх розгляду, що робляться різними дослідниками, значно відрізняються один від одного. Тим самим актуалізується наукова концептуалізація даної проблематики, пов'язаної з пошуком джерел та перспектив забезпечення економічної безпеки, соціально-філософським аналізом її сутності.

Виклад основного матеріалу. Для успішного вирішення завдань щодо забезпечення економічної безпеки необхідно мати чітке теоретичне уявлення про її сутність. Розгляд цього питання треба почати з аналізу поняття «безпека».

Як відомо, визначення терміна «безпека» склалося на початку ХХ ст. і позначало спокійний стан духа людини, яка вважає себе захищеною від будь-якої небезпеки. У сучасній науковій літературі безпека здебільшого розуміється як спроможність об'єкта (явища або процесу) зберігати свої системоутворюючі якості, основні характеристики (параметри, цілісність, якісні риси тощо) при регресивних (хибних, дезорганізуючих, деструктивних, руйнуючих) впливах з боку різноманітних предме-

тів зовнішнього або внутрішнього середовища [1]. Як зауважує Ф. К. Мугулов, загальне поняття безпеки можна визначити як сукупність ознак, що характеризують стабільний стан захищеності об'єкта від різноманітних загроз і небезпек, дія яких може надати негативного впливу на його структурну і функціональну цілісність, навіть до повної руйнації або неконтрольованої трансформації в іншу об'єктну якість [2, с. 45]. При цьому вчений виокремлює соціально-змістовні компоненти категорії «безпека», розглядає їх у трьох формах: безпека-мета, безпека-норма, безпека-стан. Безпека як мета співпадає з метою стійкого розвитку суспільства. При розгляді безпеки як соціальної норми вона виступає в якості соціальної цінності, що інтегрована в індивідуальну і масову свідомість. Дослідження безпеки як соціального стану дозволяє дати кількісну оцінку реального рівня безпеки на основі опрацьованих якісних критеріїв, що визначають основні

параметри певно визначених меж безпеки [2, с. 40–41].

У цілому ж, спираючись на аналіз наукових праць, можна стверджувати, що поняття «безпека» трактується таким чином:

- 1) певний стан об'єкта безпеки і його життєдіяльності (актуальна або ситуативна безпека);
- 2) рівень захищеності інтересів об'єкта безпеки;
- 3) достатність системи заходів з попередження і подолання небезпек;
- 4) якісна характеристика стабільності й стійкого розвитку об'єкта безпеки [3, с. 48].

З урахуванням вищенаведеного відповідно до змісту поняття «безпека» можна звернутися до аналізу поняття «економічна безпека».

За думкою багатьох дослідників, економічна безпека займає особливе місце в структурі національної безпеки, що уособлює собою складне соціально-державне явище (рис. 1).

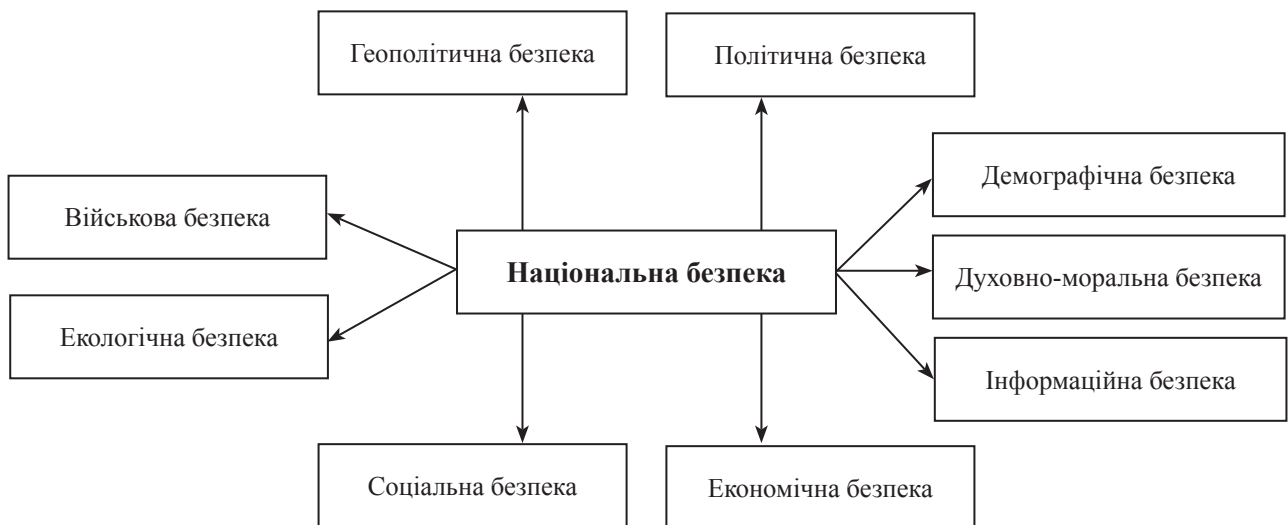

Рис. 1. Структура національної безпеки

Як невід'ємний елемент національної безпеки економічна безпека складає базис для формування і функціонування всіх інших її структурних елементів: військової, політичної, соціальної, геополітичної тощо.

У науковій літературі дотепер немає єдиного розуміння економічної безпеки. Одні вчені пов'язують економічну безпеку передусім з безпекою міжнародної економічної системи і включають в її проблематику такі питання, як нерівномірність економічного розвитку, зростання заборгованості, циклічні коливання та інші аспекти загальної дестабілізації світової економіки. Інші дослідники беруть до уваги передусім забезпечення сприятливих умов для найбільш ефективного розвитку конкретної національної економіки, додаючи їй вільний доступ до закордонних джерел сировини і енергії, стабільність закордонних інвестицій і гарантії свободи обміну

товарами і послугами. Як наслідок, існує багато варіантів трактування поняття економічної безпеки.

Якщо намагатися розкрити концептуальні особливості наукового поняття «економічна безпека», то треба виокремити певні теоретико-методологічні підходи до його аналізу.

З точки зору загальноекономічного підходу економічна безпека трактується як власна захищеність економічних інтересів (А. Архипов, А. Городецький, М. Михайлов, В. Єдинак, М. Сердан, В. Сенчагов, Е. Олейніков та ін.).

Так, наприклад, А. Городецький зауважує, що «економічна безпека означає надійну й забезпечену всіма необхідними засобами та інститутами держави захищеність національно-державних інтересів у галузі економіки від внутрішніх і зовнішніх загроз, економічних і прямих матеріальних збитків» [4, с. 46].

Прибічник цієї позиції Е. Олейніков підкреслює, що економічна безпека країни – це захищеність економічних відносин, що зумовлюють прогресивний розвиток економічного потенціалу країни забезпечують підвищення рівня добробуту всіх членів суспільства, його окремих соціальних угруповань і формують основи обороноздатності країни від небезпеки і погроз [5, с. 129].

Спираючись на соціально зорієнтований підхід, такі вчені, як В. Буторін, Е. Бухвальд, Н. Гловацька, С. Лазуренко, А. Ткаченко, С. Шипілов та ін., стверджують, що економічна безпека традиційно розглядається як найважливіша якісна характеристика економічної системи, що зумовлює її спроможність підтримувати нормальні умови життєдіяльності населення, стійке забезпечення ресурсами, розвиток народного господарства, послідовну реалізацію національно-державних інтересів [6, с. 20–22].

Прихильники обліково-статистичного підходу економічну безпеку вважають станом економіки країни, який, по-перше, за обсягом і структурними параметрами є достатнім для забезпечення існуючого статусу держави, її незалежного від зовнішнього тиску політичного і соціально-економічного розвитку, і, по-друге, спроможний підтримувати рівень легальних прибутків, що забезпечує абсолютній більшості населення добробут, який би відповідав стандартам цивілізаційних країн [7, с. 35].

Дослідники, які використовують функціональний підхід до визначення сутності даного феномену, виходять із того, що економічна безпека постійно відтворюється і забезпечується в результаті функціонування даної системи, її реагування на зовнішні і внутрішні загрози, нейтралізуючи їх. Вони стверджують, що безпеку економічної системи треба розглядати не лише в статичній, але й у динамічній, не лише як характеристику її взаємодії з оточуючим середовищем. Так, наприклад, І. Напалкова вказує, що у визначенні економічної безпеки як стану захищеності у більшій мірі фіксується суспільно необхідний результат, воно характеризує безпеку як дещо, що вже досягло певного рівня, а не як саме процес [8, с. 11–12].

Послідовники даного підходу відмічають, що розуміння економічної безпеки з точки зору статичності має на увазі визначеність, фіксованість характеристик економічної системи. Разом з тим будь-якій економічній системі внутрішньо притаманна невизначеність, оскільки її показники формуються в результаті взаємодії багатьох суб'єктів, що мають достатньо широкий спектр можливостей у виборі форм і засобів діяльності, що надає розвитку економіки момент невизначеності. Це потребує розгляду економічної безпеки не тільки лише як якогось визначеного стану, але і як нетривкого, рухомого стану, який знаходиться в постійній зміні якостей економічної

системи. У цьому зв'язку економічну безпеку можна розуміти як характеристику функціонування національної економіки, яка відображає її спроможність:

- забезпечувати стабільний і стійкий розвиток народного господарства;
- своєчасно реагувати на несприятливі умови і фактори, що виникають;
- нейтралізувати небезпеки, що загрожують добробуту населення і народному господарству [9, с. 68].

Можна навести й інші приклади, але за своєю суттю вони схожі, тому що всі характеризують різноманітні аспекти економічної безпеки держави. Інтегруючи вищесказане, можна стверджувати, що економічна безпека держави – стан стійкої динамічної рівноваги національної економіки, що має механізми, які гарантують регенерацію й утримання в заданих межах ключових параметрів функціонування економіки в умовах передбачуваних або випадкових дестабілізуючих імпульсів та ризиків з метою забезпечення задоволення суспільних потреб як на національному, так і на міжнародному рівні.

Сучасна наука розглядає показники економічної безпеки, які виступають в якості інструмента оцінки стану економіки з точки зору важливих процесів, що відображають сутність економічної безпеки.

Серед показників економічної безпеки виокремлюються такі:

1) економічне зростання, що включає показники валового внутрішнього продукту (ВВП), валового національного продукту (ВНП), чистого національного продукту (ЧНП), національного прибутку (НП), обсягів і темпів промислового виробництва, галузевої структури господарства та динаміку окремих галузей, капіталовкладення тощо;

2) показники, що характеризують стан природно-ресурсного, виробничого і науково-технічного потенціалу країни;

3) показники, які відображають динамічність і адаптивність господарського механізму, а також його залежність від зовнішніх факторів (рівень інфляції, дефіцит консолідованого бюджету, дія зовнішньоекономічних факторів, стабільність національної валюти, внутрішня і зовнішня заборгованість);

4) якість життя (ВВП на душу населення, рівень диференціації прибутків, забезпеченість основних груп населення матеріальними благами і послугами, працездатність населення, стан оточуючого середовища тощо).

Порогові рівні зниження економічної безпеки характеризують:

1) гранично припустимий рівень зниження економічної активності, обсягів виробництва, інвестування і фінансування, за межами якого неможливий самостійний економічний розвиток країни на тех-

нічно сучасному, конкурентоспроможному базисі, зберігання демократичних основ суспільного устрою, підтримання оборонного, науково-технічного, інноваційного, інвестиційного і освітнього потенціалів;

2) гранично припустиме зниження рівня та якості життя основної маси населення, за межами якого виникає загроза неконтрольованих соціальних, трудових, міжнаціональних та інших конфліктів, створюється загроза втрати найбільш продуктивної частини національного «людського капіталу» і нації як органічної частки цивілізаційної спільноти;

3) гранично припустимий рівень зниження витрат на підтримання і відтворення природно-екологічного потенціалу, за межами якого виникає загроза незворотної руйнації елементів природної сфери, втрати життєво важливих ресурсних джерел економічного росту, а також значних територій мешкання, розташування виробництва і рекреації, нанесення непоправної шкоди здоров'ю теперішнього і майбутнього покоління тощо.

Економічна безпека держави реалізується завдяки механізму забезпечення економічної безпеки, який виступає як система засобів із запобігання економічним загрозам. У стратегічному плані економічну безпеку гарантує лише конкурентоспроможна економіка. Звідси основне завдання держави в контексті забезпечення економічної безпеки – створення такого економічного, політичного та правового середовища й інсталяційної інфраструктури, які б стимулювали найбільш життєздатні підприємства, інвестиційні процеси, виробництво перспективних конкурентоспроможних товарів. Цей процес має супроводжуватися реалізацією низки заходів, серед яких найактуальнішими є:

- діагностика галузевої конкурентоспроможності, створення умов для входження до світової господарської системи;

- вибір пріоритетних сфер, галузей, комплексів, які в змозі забезпечити вихід на світові ринки;

- розробка програм та механізмів їх реалізації відповідно до обраних пріоритетів;

- забезпечення активної участі в реалізації програм держави та інших суб'єктів господарської діяльності.

З огляду на вищезазначене розглянемо основні напрями досягнення економічної безпеки.

Фінансові аспекти забезпечення економічної безпеки. Нагальність зміцнення системи фінансової безпеки в Україні обумовлюється існуючими недоліками у фінансово-економічній сфері, а саме: розладом фінансів держави, місцевого самоврядування та приватних підприємницьких структур; втратами внутрішньої та зовнішньої платоспроможності, яка загрожує банкрутством; послабленням контролю у

сфері розрахунків між економічними агентами; загостренням кризи платіжної системи; нерозвиненістю фондового ринку та ін.

Подальше зміцнення фінансової безпеки повинно базуватися на врахуванні похідної ролі фінансів у забезпеченні функціонування економіки, на узгодженості взаємодії державного, комунального та приватного сегментів фінансової сфери, на узгодженості взаємодії бюджетних, зокрема фіскальних та інвестиційних, компонентів фінансової сфери з такими складовими монетарного сектору економіки, як грошово-валютний, кредитний та фондовий ринок, страхова діяльність тощо.

Енергетичний аспект забезпечення безпеки. Небезпеку в енергетиці обумовлюють домінування енергоємних галузей економіки; нестача енергетичних ресурсів – енергетична криза; недосконалість системи ціноутворення. Гостро стоїть і проблема енергозбереження. Основними напрямками впорядкування паливно-енергетичного комплексу повинні бути: універсифікація джерел постачання енергоносіїв, стимулювання енергозбереження в країні; впорядкування роботи енергоринку.

Соціальні і трудові аспекти забезпечення економічної безпеки. Серед чинників, що негативно впливають на стан трудового потенціалу, слід відзначити погіршення природної бази формування робочої сили; зниження реальних доходів населення; поширення масштабів безробіття, падіння ефективності використання робочої сили, зниження її професійно-кваліфікаційного рівня.

Матеріальною основою розв'язання більшості проблем, пов'язаних із соціальною сферою і трудовою безпекою, є заробітна плата. Оплаті труда повинна бути повернена її відтворювальна, стимулююча та регулююча функції. Необхідно розвивати систему соціального страхування і в такий спосіб вирішувати проблеми соціального забезпечення.

Продовольчий аспект забезпечення безпеки. Актуальною проблемою економічної безпеки є забезпечення належного стану аграрного сектору. Різко скоротились капітальні вкладення в розвиток аграрного сектору, з низькою ефективністю використовується трудовий аграрний потенціал. Порушення товарно-грошових відносин та зростання диспаритету цін зумовили майже повну зупинку відтворення основних виробничих фондів, їх фізичне зменшення та неможливість технічного переоснащення сільськогосподарства. Потребує вирішення проблема забезпечення якості продовольства, а також проблема контрабанди продовольства, яка несе загрозу не тільки економіці країни, а й здоров'ю населення.

Вирішення зазначених проблем неможливе без створення дієвої законодавчої бази забезпечення належного рівня продовольчої безпеки України та ста-

лого соціально-економічного розвитку аграрного сектору економіки.

Екологічні та техногенні аспекти забезпечення економічної безпеки. Перед державою постає гостра потреба визначення пріоритетів у сфері захисту від екологічної кризи та надзвичайних ситуацій. Серед них треба відмітити: запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру шляхом створення умов для ефективної діяльності систем життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях, розроблення комплексної схеми інженерно-технічного захисту територій та об'єктів; удосконалення та створення нових телекомунікаційних мереж і систем зв'язку та сповіщення про виникнення ситуацій; розвиток еколого-кризової медицини катастроф та ін.

Науково-технологічний аспект. Серед основних ознак занепаду вітчизняної науково-технологічної сфери можна назвати втрату кадрового наукового потенціалу через еміграцію, відхід від наукової і фахової діяльності, старіння наукових та інженерно-технічних кадрів; фізичне і моральне старіння науково-дослідної бази; поглиблення розриву зв'язків між наукою і виробництвом та ін. До основних заходів розв'язання проблем у науково-технологічній сфері слід віднести такі: забезпечення виконання положень Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» насамперед у частині бюджетного фінансування наукової і науково-технічної діяльності; здійснення структурної і технологічної модернізації науково-технічного потенціалу; приведення тематичного фронту НДДКР у відповідність до потреб виробничої сфери; забезпечення на законодавчому рівні сприятливих умов для різних форм інтеграції науки і виробництва; розроблення та впровадження механізмів венчурного фінансування НДДКР та інноваційних проєктів.

Зовнішньоекономічний аспект. Зовнішньоекономічна безпека полягає у спроможності держави протистояти впливу негативних зовнішніх економічних чинників і мінімізувати заподіяні ними збитки, активно використовувати участь у світовому поділі праці з метою створення сприятливих умов для розвитку економіки, забезпечувати відповідність зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам.

У сучасних умовах потрібно особливо враховувати й **соціокультурний аспект забезпечення економічної безпеки.** Це обумовлено тим, що сьогодні рівень розвитку національної економіки, місце країни в сучасному світі здебільшого зумовлюються станом трудових ресурсів, якістю їхньої професійної підготовки. Достатня кількість робочої сили все менше розцінюється як конкурентна перевага. Трудові ресурси – це один із основних факторів виробництва, у зв'язку з чим їх існуючий стан і зміни їх кількісних і структурних параметрів відіграють суттєву роль у формуванні і зміцненні економічної безпеки держави.

Висновки. Виявлення концептуальних основ поняття «економічна безпека» дозволяє розкрити сутність даного феномену. Економічна безпека являє собою такий стан економічної системи, який дає їй можливість розвиватися динамічно й ефективно, успішно вирішувати соціальні проблеми і при цьому держава має можливість виробляти та проводити в життя незалежну економічну політику. Забезпечення економічної безпеки визначається безліччю факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, що впливають на діяльність суб'єктів економічної безпеки, а також можливостями самих суб'єктів до аналізу стану своєї економічної безпеки і перспектив її зміцнення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Романович А. Л. Развитие и безопасность социоприродных систем: философско-методологический анализ: дис. ... д-ра филос. наук. М., 2004.
2. Мугулов Ф. К. Безопасность личности: теоретические и прикладные аспекты социологического анализа: монография. Сочи: РИО СИМБиП, 2003. 319 с.
3. Ежевская Т. И. Безопасность личности: система понятий. *Психопедагогика в правоохран. органах*. 2008. № 4(35). С. 47–49.
4. Городецкий А. Вопросы безопасности экономики России. *Экономист*. 2012. № 10. С. 43–51.
5. Олейников Е. А. Экономическая и национальная безопасность. М.: Экзамен, 2004. 361 с.
6. Бухвальд Е., Гловацкая Н., Лазуренко С. Макросистемы экономической безопасности: факторы, критерии и показатели. *Вопр. экономики*. 2004. № 12. С. 23–32.
7. Буторин В., Ткаченко А., Шипилов С. Основы экономической безопасности: В 3 т. Т. 1: Системные концепции экономической безопасности. М.: Кнорус, 2007. 396 с.
8. Богданов И. Я. Экономическая безопасность России: теория и практика. М.: РИЦ ИСПИ РАН, 2001. 426 с.

9. Напалкова И. Г. Экономическая безопасность: институционально-правовой анализ: монография. Ростов н/Д: РГЭУ (РИНХ), 2006. 327 с.
10. Пруднус Е. В. О понятии и системе экономической безопасности. *Бизнес в законе*. 2008. № 1. С. 66–70.

REFERENCES

1. Romanovich A. L. (2004) Razvitiye i bezopasnost sotsioprirodnnykh sistem: filosofsko-metodologicheskii analiz [Development and safety of socio-natural systems: philosophical and methodological analysis]. *Doctor's thesis*. M., 2004 [In Russian].
2. Mugulov F. K. (2003) *Bezopasnost lichnosti: teoreticheskiye i prikladnyye aspekty sotsiologicheskogo analiza* [Personal security: theoretical and applied aspects of sociological analysis] Sochi: RIO SIMBiP [In Russian].
3. Ezhevskaya T. I. (2008) Bezopasnost lichnosti: sistema ponyatiy [Personal security: a system of concepts] *Psikhopedagogika v pravookhranitelnykh organakh. – Psycho-pedagogy in law enforcement*, 4(35), 47–49 [In Russian].
4. Gorodetskiy A. (2012) Voprosy bezopasnosti ekonomiki Rossii [Questions of the security of the Russian economy] *Ekonomist. – The economist*, 10, 43-51 [In Russian].
5. Oleynikov E.A. (2004) *Ekonomicheskaya i natsionalnaya bezopasnost* [Economic and national security]. M.: Ekzamen [In Russian].
6. Bukhvald E., Glovatskaya N., Lazurenko S. (2004) Makrosistemy ekonomicheskoy bezopasnosti: faktory, kriterii i pokazатели [Macrosystems of Economic Security: Factors, Criteria and Indicators] *Voprosy ekonomiki – Issues of Economics*, 12, 23-32 [In Russian].
7. Butorin V., Tkachenko A., Shipilov S. (2007) Sistemnyye kontseptsii ekonomicheskoy bezopasnosti [Systemic concepts of economic security] *Osnovy ekonomicheskoy bezopasnosti - Fundamentals of economic security* (Vols.1–3, Vol. 1). M.: Knorus. [In Russian].
8. Bogdanov I.Ya. (2001) *Ekonomicheskaya bezopasnost Rossii: teoriya i praktika. [Economic security of Russia: theory and practice]* M.: RITs ISPI RAN. [In Russian].
9. Napalkova I.G. (2006) *Ekonomicheskaya bezopasnost: institutsionalno-pravovoy analiz* [Economic security: an institutional legal analysis] Rostov-na-Donu: RGEU (RINKh). [In Russian].
10. Prudius E.V. (2008) O ponyatii i sisteme ekonomicheskoy bezopasnosti [On the concept and system of economic security] *Biznes v zakone. – Business in law*, 1, 66-70 [In Russian].

Г. Л. КЛИМОВА

доктор философских наук, профессор, ведущий научный сотрудник НИИ правового обеспечения инновационного развития НАПрН Украины

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ: СУЩНОСТЬ И ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ

В статье раскрываются сущность и соотношение понятий «безопасность», «экономическая безопасность», «национальная безопасность». Рассмотрены особенности различных теоретико-методологических подходов к анализу понятий «экономическая безопасность». Проанализированы место и роль экономической безопасности в системе национальной безопасности современной Украины. Рассмотрены показатели экономической безопасности. Раскрыт механизм обеспечения экономической безопасности.

Ключевые слова: безопасность, экономическая безопасность, национальная безопасность, показатели экономической безопасности, механизм обеспечения экономической безопасности.

G. P. KLIMOVA

Doctor of Philosophy, Professor, Head scientist researcher of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine

ECONOMIC SECURITY: ESSENCE AND MAIN WAYS OF ENSURING

Problem setting. In the conditions of the systemic crisis of the national economy, the problem of economic security of Ukraine becomes more important and acuteness. Economic security is the most important component of the structure of national security. It becomes the foundation that, for the most part, predetermines the essence of the state as the subject of world economic relations that is capable to provide the vital activity of its own population, as well as the prospects for its existence and development. It is virtually impossible to solve any task that faces Ukrainian society, either internationally or internally without its provision.

Target of research. The purpose of this work is the theoretical and methodological analysis of Ukraine's economic security. To achieve this goal it is necessary to solve interrelated tasks: to analyze different interpretations of the concept of "economic security" on the basis of its socio-philosophical analysis, to identify the main directions of ensuring the economic security of society.

Analysis of recent researches and publications. In modern scientific literature the issues of economic security as a component of national security are the most important and actively discussed (Z. O. Adamov, B. F. Baid, I. B. Galyuk, V. Yu. Yedinak, A. D. Kalko, Yu. M. Kushnirchuk, V. P. Pryhodko, V. S. Sidak, L. S. Shevchenko, O. G. Yakimenko, etc.).

Article's main body. It is necessary to have a clear theoretical idea of the essence of ensuring economic security for successful solution of the tasks. Consideration of this issue should be beginning with the analysis of the concept of "safety".

According to many researchers' opinions, economic security occupies a special place in the structure of national security and represents as the complex social and state phenomenon.

The article reveals the essence and correlation of the concepts of "security", "economic security", "national security". The features of various theoretical and methodological approaches to the analysis of the concepts "economic security" have been considered. The place and role of economic security in the system of national security of modern Ukraine has been analyzed. The indicators of economic security also have been considered. The mechanism of ensuring the economic security has been disclosed in this article.

Conclusions and prospects for development. The discovery of the conceptual foundations of the concept of "economic security" allows us to reveal the essence of this phenomenon. Economic security is a state of the economic system that enables it to develop dynamically and effectively, to solve social problems successfully, and at the same time the state has the opportunity to develop and implement an independent economic policy.

Key words: security, economic security, national security, indicators of economic security, mechanism of economic security.